

Маріупольський
університет

«Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України»

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

25 квітня 2024

Київ 2024

Редакційна колегія:

- Голова** Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;
Заступник голови Олена БУЛАТОВА, перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор;
Члени редколегії: Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;
Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор;
Валентина МЕЛЬНИК, в.о. директора ЗПО «Центр підвищення кваліфікації служби зайнятості» (м. Київ), кандидат економічних наук, доцент
Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук;
Тетяна ЗБРИЦЬКА, доцент кафедри управління персоналом і економіки праці Одеського національного економічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 25 квітня 2024 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ: МДУ, 2024. 160 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 19.06.2024).

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 25 квітня 2024 року в Маріупольському державному університеті. У матеріалах висвітлено питання глобалізаційних зрушень на сучасному етапі світогосподарського розвитку, систематизовано трансформації світового ринку праці в умовах глобалізації, досліджено міграційну політику як важіль економічного зростання, здійснено науковий дискурс розвитку ринку праці України, проаналізовано аспекти трудових ресурсного забезпечення поствоєнного відновлення України.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕЛІВЕРСТОВА Ольга,
здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
ОП «Управління персоналом та економіка праці»,
Маріупольський державний університет
ЛАНСЬКА Світлана,
кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Питання рівних можливостей та соціальної справедливості займають центральне місце в контексті сучасного суспільства. Формування інклюзивного ринку праці є сьогодні вкрай актуальним питанням для розвитку України. Виклики та загрози, пов'язані з вторгненням країни агресора, несуть за собою зменшення економічно активної частини населення, зростання міграції та безробіття, а також погіршуються якісні характеристики населення.

Інклюзивність ринку праці передбачає створення таких умов для всіх громадян, які б забезпечували однакові можливості щодо зайнятості, професійного розвитку та реалізації власного трудового потенціалу для кожної працездатної людини незалежно від її соціальної, етнічної, статевої або фізичної приналежності. Це усунення будь-яких бар'єрів, які перешкоджають інтеграції різноманітних соціальних груп на ринку праці.

Метою даного дослідження є визначення перспектив щодо створення інклюзивного середовища на ринку праці України.

Вивченню інклюзивних аспектів функціонування ринку праці присвячено роботи українських вчених та дослідників, зокрема: Л. Ємельяненко, К. Дзензелюк, К. Крупініної, І. Цимбалюк та ін. Їх дослідження фокусуються на соціально-економічних аспектах ринку праці, включаючи аналіз дискримінаційних процесів, проблем зайнятості та безробіття, розвитку соціальних програм підтримки працевлаштування.

Виклад основного матеріалу. Уряд України активно працює над реалізацією програм та заходів, спрямованих на підтримку інклюзивного ринку праці. Зокрема, в червні 2023 року заступником Міністра соціальної політики України було оголошено про те, що в країні готується реформа для розвитку інклюзивного ринку праці, що включатиме систему мотивації роботодавців, у тому числі за рахунок фінансової підтримки облаштування робочих місць та супроводу осіб із інвалідністю під час роботи [1].

Основними завданнями законодавства України з питань реабілітації осіб з інвалідністю є:

- створення умов для усунення обмежень життєдіяльності осіб з інвалідністю, відновлення і компенсації їх порушених або втрачених здатностей до побутової, професійної, суспільної діяльності;
- визначення основних завдань системи реабілітації осіб з інвалідністю, видів і форм реабілітаційних заходів;
- розмежування повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування;
- регламентування матеріально-технічного, кадрового, фінансового, наукового забезпечення системи реабілітації осіб з інвалідністю;
- структурно-організаційне забезпечення державної соціальної політики по відношенню до осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю;
- сприяння залученню громадських організацій осіб з інвалідністю до реалізації державної політики у цій сфері [2].

Україна намагається впроваджувати програми підтримки інклюзивного ринку праці, проте виникають певні складнощі, пов'язані з економічними умовами, політичними подіями та соціокультурними бар'єрами. Значна кількість людей з інвалідністю та представники інших вразливих груп залишаються у маргіналізованій позиції на ринку праці. Сьогодні в Україні живуть 2,7 млн людей з інвалідністю, з них 2,56 млн – люди працездатного віку, але роботу мають лише 430 тисяч людей, тобто рівень непрацевлаштованості у цій групі сягає 85% проти 15% в середньому по країні [3]. Понад 30% людей з інвалідністю не задоволені умовами праці. Незадоволеність пов'язана з розташуванням робочого місця, обладнанням приміщень та санітарно-побутовою сферою. При створенні робочих місць роботодавцю необхідно враховувати особливі потреби людини, а також рекомендації Медико-соціальної експертної комісії [4].

Уряд працює над Планом заходів з реалізації Національної стратегії щодо створення безбар'єрного простору в Україні. Зокрема, законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю» передбачає, що будь-який роботодавець, який працевлаштовує 50% свого штату і більше людей з інвалідністю, може розраховувати на підтримку від держави. І вже сьогодні роботодавці збільшують пропозиції щодо працевлаштування особам з інвалідністю та учасникам бойових. За даними сайту «OLX Робота», за п'ять місяців минулого року із параметром фільтру «для людей з інвалідністю» та «зі статусом УБД» найбільше оголошень з пошуку працівників було у таких категоріях: роздрібна торгівля, продажі, закупки; виробництво, робітничі спеціальності; логістика, склад, доставка; телекомунікації; адміністративний персонал, секретаріат; реклама, дизайн (рис. 1).

Серед основних планів реалізації проекту «Безбар'єрне відновлення» на 2024 рік є:

- запровадження системи контролю за додержанням державних будівельних норм і стандартів щодо створення умов доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- запровадження нових та удосконалення ряду чинних будівельних норм і стандартів у сфері створення безбар'єрного простору, зокрема таких, що стосується інклюзивності закладів соціального захисту населення;
- продовження навчання фахівців у сфері містобудування, архітектури і транспорту сучасним підходам до створення безбар'єрного простору;
- активізація роботи з громадами в частині створення безбар'єрного простору на місцях [5].

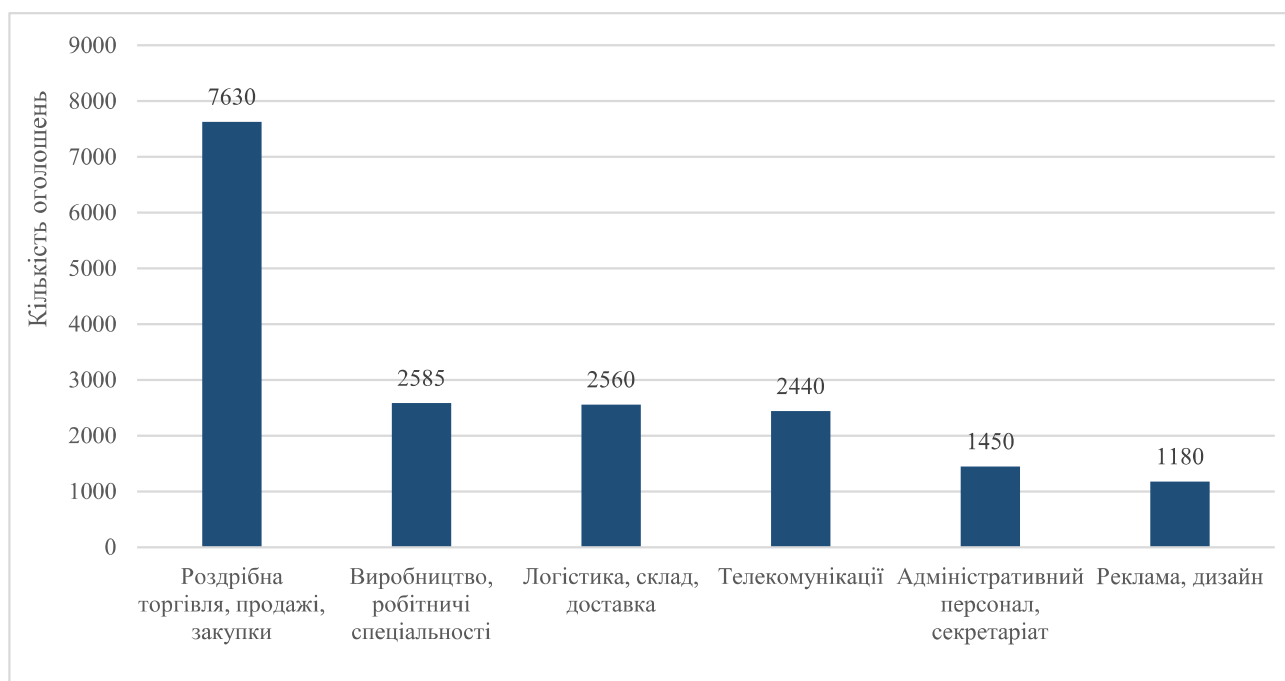

Рис. 1. Сумарна кількість пропозицій працевлаштування для людей з інвалідністю та учасників бойових дій на сайті «OLX Робота» протягом 5 місяців 2023 р.

Джерело: [4]

Для гідної адаптації людей з інвалідністю важливим є залучення не тільки держави, а й суспільства для того, щоб створити гідні умови для самореалізації в соціумі в цілому та на ринку праці зокрема. Необхідно сприяти поширенню культури рівності та толерантності, щоб сформувати суспільство, в якому існуватиме підтримка один одного в будь-якій сфері взаємодії.

Висновки. Забезпечення гідної зайнятості та працевлаштування людей з інвалідністю є одними із пріоритетних напрямів формування та реалізації державної соціальної політики. Створення безпечних та комфортних умов праці

для осіб з інвалідністю залежить від законодавчого регулювання правовідносин між працівником та роботодавцем. Контроль таких умов має забезпечувати держава та сприяти створенню робочих місць. Водночас, роботодавці мають спрямовувати зусилля на створення інклюзивного середовища для всіх працівників. Щоб успішно адаптувати людей потрібно враховувати комплекс чинників, зокрема щодо біологічної, соціальної, професійної та психологічної адаптації працівників.

При цьому коло питань інклюзивності ринку праці охоплює не лише аспекти соціально-трудових відносин із людьми з інвалідністю. Важливою є відсутність будь-якої дискримінації у сфері праці (залежно від раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного, соціального походження, віку, стану здоров'я тощо). Тому з метою забезпечення економічного розвитку країни пріоритетом для України є формування та впровадження сучасної парадигми інклюзивного ринку праці, що стане предметом подальших досліджень.

Список джерел

1. Танасишин Н. Створюємо безбар'єрне суспільство, щоб кожна людина в Україні майбутнього почувала себе комфортно. Міністерство соціальної політики України, 14 Червня 2023 . URL: <https://www.msp.gov.ua/news/22890.html> (дата звернення: 31.03.2024).
2. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06.10.2005 № 2961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text> (дата звернення: 31.03.2024).
3. Рівень безробіття серед працездатних осіб з інвалідністю сягає 85%. Конфедерація роботодавців України. 08.09.2023. URL: <https://employers.org.ua/news/id2536>
4. Абдулліна М. Адаптація робочих місць для людей з інвалідністю. *Економічна правда*. 06.03.2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/6/697696/> (дата звернення: 01.04.2024).
5. «Безбар'єрне відновлення»: Міністерство відновлення презентувало плани інклюзивної відбудови на 2024 рік. *Міністерство відновлення*. 11.12.2023. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35017.html> (дата звернення: 01.04.2024).